

Bij gepraat (19)

E. Blankert (voorzitter)

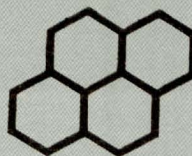
Van ons actieve lid Lüdwich Asbreuk van de afdeling Oldenzaal en tevens lid van het Stichtingsbestuur 'Bijen en Natuur' dat verantwoordelijk is voor de bijenstand op 'Laga' te Losser vernamen wij dat die veel belangstelling trekt. Het is verheugend te vernemen dat de inspanningen van het Stichtingsbestuur haar vruchten afwerpen. Ook vernam ik dat men bezig is een herbestemming voor het paviljoen vinden en dat de beplanting na afloop van de tentoonstelling (na 19 oktober 2003), vermoedelijk per opbod zal worden verkocht. Geïnteresseerden wordt verzocht contact op te nemen met T. Franken, Bentheimerstraat 124 7573 EC Oldenzaal tel. 0541-514197 of 0541-519998 fax. 0541-514762 e-mail tfb041@planet.nl. Voorts wil ik u in herinnering brengen dat op 4 oktober in Laga een honingkeuring staat gepland.

Op 25 oktober zal in Raalte onze bijeenkomst met de bijengezondheidscoördinatoren en drachtplantenvertegenwoordigers van de afdelingen plaatsvinden.

Vlak voor het schrijven van deze bijdrage ontvingen wij het droeve bericht van de eerste uitbraak Amerikaans Vuilbroed (vier volken vermoedelijk besmet en acht volken verdacht in het dorp Soerendonk (omgeving Budel). Hulde aan de schrijvers van de goed geïllustreerde bijlage van het vorige nummer 'Varroa bestrijden. Alle bestrijdingsmethoden en -middelen op een rij'. Nu ons berichten bereiken uit Duitsland dat in combinatie met virussen ook al bij een infectiedruk van 3500 mijten bijenvolken kunnen bezwijken, wil ik u allen verzoeken deze bijlage goed te lezen en te bewaren en aan niet-georganiseerde imkers, zo u ze kent, onder de aandacht te brengen.

Velen volken zullen bij het uitkomen van dit nummer reeds ingewinterd zijn dan wel zal de imker hiermede bezig zijn. Een rare gedachte aangezien ik (op het moment van dit schrijven) binnen enkele dagen vakantie krijg, er een hittegolf is voorspeld en mijn bijen eindelijk de door hen zo verdiende aandacht kunnen krijgen. Omdat ik veelvuldig het hygiënisch imkeren propageer heb ik mijn materialenhok en mijnraten opslag vernieuwd. Ook dien ik in de vakantie nog te slingeren; over de opbrengst heb ik niet te klagen. Dit als persoonlijke noot omtrent mijn eigen imkerervaringen in een weer bijzonder bijenjaar wat weer niet te voorspellen was met een leerboek in de hand.

In de volgende bijdrage hoop ik u meer te kunnen vertellen over onze bestuurlijke activiteiten, bijeenkomsten en het uitstapje van zaterdag 6 september.

Studiedag Bond van Imkers LLTB

18 oktober 2003

'Bijen moeten blijven'

Op zaterdag 18 oktober 2003 wordt de jaarlijkse studiedag en honingkeuring van de Bond van Imkers LLTB georganiseerd. Deze studiedag vindt plaats in gemeenschapshuis 'De Henkhof', Clemensweg 1 te Merkelbeek. De kosten voor deelname bedragen €9,50 per persoon (inclusief koffie/thee, twee belegde broodjes en soep). Aanmelden kan tot uiterlijk 7 oktober 2003 door overmaking van het verschuldigde bedrag op rekening 13.31.09.348 ten name van imkervereniging Mijnstreek te Merkelbeek.

Deze studiedag wordt dit jaar georganiseerd door regio Zuid van de Bond van Imkers LLTB en omvat onderstaande thema's:

- 'Duurzame varroabestrijding' door Christ Smeekens (PPO-Bijen)
- 'Honing en gezondheidszorg, toepassing en mogelijkheden' door Luc Gryson
- 'Mysterie achter de bijendans' door Herwig Ramon
- 'Nectariën en stuifmeel bij planten, bronnen van suikers en eiwitten' door Michel Asperges.

Tevens zal de traditionele honingkeuring plaatsvinden.

Gekeurd zal worden in de klassen:

- vloeibare honing, gekristalliseerde
- honing/crèmhoning en raathoning.

Indien u aan deze honingkeuring wilt deelnemen dient u drie potten van circa 500 gram (waarvan één pot voorzien van etiket) aan te bieden. Dit kan tijdens de studiedag van 09.00-09.45 uur. Om 16.00 uur zal de uitslag bekend worden gemaakt en zullen de certificaten worden uitgereikt.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Dhr. E. Sambeth, 046-44 28 271, E: esambeth@wxs.nl of dhr. H. Curfs, 046-44 22 803, E: hubcurfs@wanadoo.nl

Verslag van de VBBN ALV-vergadering

van 29 maart 2003

Opening Jos Plaizier heet alle aanwezigen welkom. Het bestuur is weer voltallig. Over het HB-lidmaatschap van Eva Schild moet nog gestemd worden, maar zij heeft al

een jaar als aspirantlid meegedraaid. Het overlijden van Dick Vunderink heeft het HB geschokt. Het gemis is groot. Het is goed dat er een mooi en waardig afscheid op de Floriade heeft plaatsgevonden.

De voorzitter van de Koninklijke Vlaamse Imkers Bond is plotseling overleden en wordt vandaag begraven. Er wordt een ogenblik stilte in acht genomen voor de overledenen. Het nieuwe HB heeft al veel plannen ontwikkeld. Zij liggen nog niet ter besluitvorming voor. Henk Zomerdijk heeft de commissie PR en Werving nieuw leven ingeblazen. Deze commissie is van levensbelang voor het voortbestaan van de VBBN. De commissie houdt zich bezig met voorlichtingsmateriaal en folders, de huisstijl en de positie van de VBBN ten aanzien van het blad Bijen. De commissie Dracht houdt zich o.a. bezig met de concurrentie van wilde bijen en honingbijen.

De serviceverlening aan imkers zal opgekrakt worden. Marcel Simon heeft contact gehad met Dr. Wallner over onderzoek van honingmonsters. De eerste 50 monsters werden door de VBBN voor de helft (kosten zijn €49,50 per monster) gesubsidieerd.

Voor bestuurders en/of aspirant bestuurders uit onze vereniging zal een kadercursus worden voorbereid. Deze cursus zal plaatsvinden op zaterdag in Wageningen en zal de onderwerpen: Aansprakelijkheid, vereniging, statuten, etc. behandelen.

Voor dit jaar zijn 33 bijenmarkten gepland. Deelname aan alle markten is voor het Bijenhuis een te grote belasting, bovendien is het economisch niet altijd aantrekkelijk. Er is een plan in de maak voor aanhangwagens met materiaal, die bij het Bijenhuis gehaald en teruggebracht kunnen worden. De afrekening van de verkopen geschiedt achteraf met het Bijenhuis, waarbij 15% ten bate van de subvereniging zou komen. Het uitgewerkte plan zal volgend jaar klaar zijn. Dit jaar neemt het Bijenhuis nog aan markten deel.

Verkiezing Hoofdbestuur Jos stelt Eva Schild voor als nieuw HB-lid. Eva neemt al vanaf de eerste HB-vergadering na de ALV 2002 als aspirant HB-lid deel. De ALV applaudiseert ter instemming.

Commissie Nazien Boeken Namens de commissie verklaart dhr. Van der Heijden dat de boeken correct zijn bevonden. Na de pauze wordt de Commissie Nazien Boeken herbenoemd en bedankt voor haar inzet. Ook dank aan Dick Hofland van de groep Zuid-Holland die de financiën prima in de gaten houdt.

Begroting Kees Bos: Vorig boekjaar is er een verlies geleden. Dit vraagt om maatregelen. Oorzaken zijn incidentele uitgaven: met name de Floriade. Komend boekjaar worden geen incidenten verwacht. Het secretariaat zal proberen op porti te besparen door meer per E-mail te versturen. De afdeling Handel heeft geen verlies geleden, maar de Vereniging wel. In plaats van contributieverhoging zullen we putten uit het vermogen van de Vereniging en de stille reserve in het gebouw. Dit houdt in dat er dit jaar een klein verlies op de begroting zal verschijnen. Volgend jaar zal op de ALV het voorstel worden gedaan om de bijdrage van €4,54 voor PPO-Bijen bij de contributie te voegen en de contributie te indexeren. De afdracht aan

PPO-Bijen zal uit eigen vermogen van de Vereniging worden gedaan.

Ko Zoet, Terschelling, vindt dat in de begroting over veronderstelde winst en verlies moet worden gesproken. Kees Bos acht dit correct.

Henk Wentink, Vechtstreek, vraagt waarom er voor volgend boekjaar minder begroot is voor de secretariaatskosten.

Kees Bos: de boekjaren lopen van 1 oktober t/m 30 september. In het boekjaar 2002 hadden we 2 ALV's i.v.m. de MKZ-crisis in maart 2001. De HB-kosten zijn afgenomen.

Floriade 2002 Piet Hooijman: In oktober 2001 vond de Open Dag plaats, terwijl de bouwvergunning nog niet binnen was. Eind januari 2002 werd de Dick-Vunderink-vitrine met bijen gevuld. Op 23 maart 2002 was de try-out dag van de Floriade. In eerste instantie was er geen elektriciteit. Toch was het die dag druk en is er veel honing verkocht. Het laatste weekend zijn alle 156 vrijwilligers uitgenodigd. Zij kregen een verrassingspakketje. Het paviljoen werd door gemiddeld 1.800 bezoekers, waaronder 800 buitenlanders, per dag bezocht. Ook voor de website was veel belangstelling. Bee-at-Home ontving de derde prijs in goud voor de meest educatieve stand. De inkomsten zullen worden beheerd in het Dick-Vunderink-Fonds als garantstelling voor de Floriade 2012. De rente hierover zal voor promotiedoeleinden worden gebruikt. Huib Koel zal hierbij betrokken blijven. Piet dankt alle medewerkers: zijn broer Jos, Huib Koel en André Hageman.

Het HB heeft zijn dank laten blijken door een etentje, een speld, een plaquette en bloemen.

Meerjaren beleidsplan Rob Nijman: Het conceptplan is gemaakt en zal in september aan de groepen worden gepresenteerd. In januari zal het klaar zijn voor verzingering bij de ALV-stukken. De onderwerpen worden geclusterd en daaruit worden actieplannen voor één jaar ontwikkeld. In de vergadering HB-groepen van 20 september wordt het 5-jaren plan besproken en het actieplan 2004. In het voorjaar van 2005 worden in het jaarverslag de activiteiten van 2004 en de plannen voor 2005 gepresenteerd. Het beleidsplan wordt eventueel voor de volgende jaren bijgesteld.

Onderscheidingen Jos Plaizier: Op plaatselijk niveau worden door groepsbestuursleden onderscheidingen uitgereikt. Dit wordt in Bijen gepubliceerd.

Voor verdiensten die het plaatselijk niveau overstijgen hebben we het erelidmaatschap en het erekorfje. Dit jaar willen we het Floriadecomité als geheel onderscheiden met het erekorfje.

André Hageman, Huib Koel, Jos en Piet Hooijman hebben een prestatie neergezet die er wezen mag. Dankzij hen is er grotere bekendheid aan de imkerij gegeven. Het comité heeft in de beste tradities van de VBBN gewerkt: het was vrijwilligerswerk. Piet Hooijman zou het niet gedaan hebben als hij er voor betaald zou worden. Tijdens de Floriade hebben honderden vrijwilligers belangeloos meegewerkt. Je kon het merken: Bee-at-Home leefde. André Hageman heeft de planning verzorgd; Huib Koel de financiën en Jos en Piet Hooijman hebben de verantwoordelijkheid voor het geheel genomen en de dagelijkse

leiding gehad. Het Floriadewerk heeft ruim 200 dagen geduurd.

Jos Plaizier overhandigt André Hageman, Huib Koel, Jos en Piet Hooijman het erekorfje en een bos bloemen.

Het maandblad Bijen Marleen Boerjan: Bijen is een vakblad voor imkers. De doelstelling wordt opnieuw bekeken en daartoe is een enquête uitgedeeld. We vragen wetenschappers in een klankbordgroep deel te nemen. Er zal meer aandacht voor methodes komen. Het thema-nummer 2003 zal over *'Bijenhouderschap als (neven)beroep'* gaan. Suggestie(s) graag naar de redactie. De nadruk ligt op methodes. Ook zal er aandacht aan imkertuinen worden geschonken.

In overleg met Romée van der Zee worden artikelen nu ook op *Bijenhouden.nl* gepubliceerd.

Marleen stelt Onno Bakker uit Swifterbant voor. Hij is het nieuwe redactielid voor de VBBN.

248

Bijenhouden.nl Romée van der Zee: De enquête over de wintersterfte is zinvol. Blij met samenwerking met Bijen. De uitkomst van de enquête zal nog gepubliceerd worden. De Drachtplantengids en de gids over solitaire bijen zijn op het Imkerforum gezet. Deze informatie was nog niet te vinden op Internet. 1.100-1.300 personen per maand bezoeken *Bijenhouden.nl*. 125 personen zijn abonnee van de Forumkrant. Dat is een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar. Niet alleen VBBN-leden bezoeken onze site. *Bijenhouden.nl* is verenigingsgrensoverschrijdend. Naast imkers bezoeken ook biologen, dierenartsen en ambtenaren van het Landbouwministerie het Imkerforum. De hoop is dat PPO-Bijen aan de site gaat deelnemen. De VBBN-site zal in *Bijenhouden.nl* worden geïntegreerd.

Rondvraag Dhr Töben, Lemmer, heeft schriftelijke vragen gesteld over de gezamenlijke uitgave van Bijen door vier organisaties. Hij vraagt het HB te onderzoeken of een maandblad alleen voor de VBBN haalbaar is en vraagt om een meningspeiling van de ALV. Jos Plaizier: er is geen draagvlak voor een meningspeiling. Eventueel komt dit onderwerp in het nieuwe actieplan terug.

Aad Zonneveld, Aalten, vraagt of nieuwe leden een kennis-makingspakket krijgen. Gerda Bogaards antwoordt dat ieder nieuw lid een dergelijk pakket krijgt toegestuurd. Frans Janssen, erelid: Doet de VBBN nog mee aan de kaartenactie naar minister Veerman betreffende de bedreiging door de kleine kastkever? Jos Plaizier: er zijn nog geen gevallen gemeld, maar we houden het in de gaten. Onno Bakker, Oost-Flevoland: Afwachten is gevaarlijk. Dat is in Amerika goed mis gegaan. Marleen Boerjan en Romée van der Zee zullen er publiciteit aan geven.

Christ Smeeckens dankt voor de uitnodiging voor onze ALV namens PPO-Bijen. De naam van de Ambrosiushoeve is gewijzigd in PPO-Bijen, maar aan het onderzoek verandert niet veel. PPO-Bijen moet zelf voor onderzoeksprojecten zorgen. In het augustusnummer van Bijen zal een brochure over varroabestrijding worden verspreid.

Sluiting Jos Plaizier dankt de aanwezigen voor hun komst en sluit de vergadering om 12.30 uur. Hij nodigt de leden uit het middagdeelte, thema: Promotie van de bijenteelt, bij te wonen. Sprekers zijn de heren Polman en Koel.

maandblad voor imkers september 2003 verenigingsnieuws

Vacature Hoofdbestuur

Op de Algemene Ledenvergadering van 27 maart 2004 zal een opvolger moeten worden gekozen voor de dhr. Kees Bos. Kees Bos heeft negen jaar, de maximale statutaire termijn, als penningmeester in het Hoofdbestuur gefunctioneerd.

Kandidaten voor deze vacature kunnen schriftelijk reageren, voorzien van antecedenten en ervaringen, tot 1 november 2003 bij het secretariaat van de VBBN. Als gewenst profiel voor de vacatures geldt in het algemeen: bestuurlijke ervaring en redelijk thuis in de bijenhouderschap.

Daarnaast vereist de functie van penningmeester een behoorlijke kennis van financiën en van financieel beleid. De werkzaamheden betreffen zowel de afdeling Vereniging als de afdeling Handel. Dit laatste in nauw overleg met de bedrijfsleider van het Bijenhuis. Kennis van bedrijfsmatig werken geldt als een aanbeveling.

Bestuursleden dienen rekening te houden met een tijdsinvestering van gemiddeld vijf uur per week. Lidmaatschap van het HB is een vrijwilligersfunctie; er geldt een bescheiden reis- en onkostenvergoeding. Meer informatie is te verkrijgen bij het secretariaat van de VBBN: 0317-42 24 22, E: vbbn@vbbn.nl

Geld van EU besteed aan varroa-onderzoek

Henk van der Scheer, hoofdbestuurslid VBBN

Voorwaarden Europese Gemeenschap

Met een deel van het geld dat het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (inderdaad een nieuwe naam, maar ook afgekort nog steeds hetzelfde ministerie: MLNV) aan PPO-Bijen ter beschikking stelt voor onderzoek volgens EG-verordening nr. 1221/97, wordt al het geld dat de Europese Gemeenschap (EG) voor Nederland beschikbaar heeft (€150.000,-), binnengehaald. Dat noemt men contra-financiering. Volgens genoemde verordening mag dat MLNV/EG-geld (onder voorwaarden) besteed worden aan de bevordering van de productie en afzet van honing. Zo moet er een nationaal honingprogramma worden vastgesteld, dat gericht is op één of meer van de volgende 5 thema's.

a. technische bijstand voor georganiseerde bijenhouders en honingfirma's. Denk aan cursussen en andere opleidingsacties voor georganiseerde bijenhouders en directeuren van o.a. coöperaties voor het telen van bijen en het oogsten, opslaan, verpakken, vervoeren en marketing bedrijven.

b. bestrijding van de varroamijt en gerelateerde (secundaire) ziekten en verbetering van de omstandigheden voor de behandeling van kasten. Dit alles om de productie van honing veilig te stellen en te verbeteren.

c. steun voor de rationalisatie van de transhumance (= het reizen met bijen om honing te kunnen winnen). Gedacht wordt o.a. aan de inrichting van plaatsen om kasten neer te kunnen zetten bij bloeiende gewassen.

d. steun voor de uitvoering van honinganalyses gericht op verbetering van de afzet. Kennis over de kwaliteit van honing kan het product een hogere marktwaarde geven.

e. uitvoering van specifieke projecten betreffende toegestemd onderzoek voor verbetering van de honingkwaliteit en verspreiding van de resultaten van dat onderzoek. Dit kan een bijdrage leveren aan het inkomen van bijenhouders in bepaalde regio's.

De nationale overheid (lees MLNV) dient het nationale honingprogramma vast te stellen in overleg met de representatieve bijenhoudersorganisaties en bijenhoudende coöperaties.

Details van de uitvoering

In een aparte EG-verordening (nr. 2300/97, plus latere aanvullingen) worden de details van de uitvoering geregeld, zoals controle op de uitvoering van de maatregelen, verslaglegging en bepaling van de maximale hoogte van de EG-subsidie. De landen dienen jaarlijks verslag te doen aan de EG-commissie. De EG-commissie rapporteert eens per drie jaar aan de Europese Raad. De hoogte van de EG-subsidie is gemaximaliseerd en dat maximum verschilt per land. Dat maximum is afhankelijk van het relatieve belang van de bijenhouders in dat land gerelateerd aan de bijenhouders als totaal in de EG. Mocht een aantal landen niet hun maximale bedrag gebruiken, dan kan het overblijvende naar rato worden toegekend aan het maximum van de andere landen, mits de nationale overheid (van zo'n ander land) haar ingezette bedrag verhoogt.

Doel van de EG is een streven naar meer 'selfsupporting' ten aanzien van honing. Ongeveer 50% van de honing die in Europa wordt geconsumeerd, wordt ingevoerd. Beroeps-imkerij gericht op honingproductie dient te worden gestimuleerd en daarbij wordt als norm gehanteerd, dat een beroeps-imker meer dan 150 volken heeft.

Aangezien de nationale overheid de taak heeft om alles te controleren en daarover verslag te doen aan de EG-commissie, kost dat MLNV ook geld. Dat gaat niet af van de €150.000,-, maar is additioneel en kost MLNV nog ongeveer €100.000,- extra.

Onderzoek door PPO-Bijen richt zich op thema b

MLNV ziet eigenlijk alleen wat in hulp bij het varroa-probleem. Het MLNV/EG-geld wordt daarom, dit jaar voor het eerst, alleen ingezet voor thema b. (bestrijding varroamijt, honinganalyses gericht op het gebruik van varroabestrijdingsmiddelen en diagnose van ziekten). Wat de bestrijding van de varroamijt betreft gaat de aandacht uit naar het ontwikkelen van een duurzame varroabestrijding via de toepassing van de darrenraatmethode, organische zuren en etherische oliën. Daarnaast zal aandacht worden geschonken aan resistentie/tolerantie van de honingbij tegen de varroamijt. Daartoe zal contact worden gezocht met imkers die al meerdere jaren imkeren zonder bestrijdingsmaatregelen. De diagnose van ziekten zal vanaf dit jaar gericht worden op de varroamijt en gelieerde ziekten en niet op andere ziekten. De honinganalyses worden niet meer gericht op bepaling van de algemene kwaliteit (suikergehalte, pollenanalyse, e.d.), maar op bepaling van het wel of niet voorkomen van residuen van organische zuren en thymol als gevolg van de toepassing van een duurzame varroabestrijding.

'Oud' versus 'nieuw' geld

De Europese Commissie dient iedere drie jaar verslag te doen aan de Europese Raad over de voortgang van de beoogde bevordering van de productie en afzet van honing. Een eerste verslag werd in 2001 gepresenteerd over de periode 1998-2000. De Raad reageerde daarop met constatering en aanbevelingen. Zo werd geconstateerd dat er kennelijk verschillen in interpretatie van de regelgeving mogelijk zijn. Dat zou niet moeten, zo beveelt de Raad aan. Ook wordt de Commissie aanbevolen erop toe te zien dat de nationale overheden 'nieuw' geld inzetten voor de contra-financiering. Dit om de hulp aan de imkerij zo optimaal mogelijk te doen zijn. Bij ons is echter geld ingezet dat voordien ook al voor hulp aan de imkerij werd ingezet. Het wachten is nu op het antwoord (standpunt) van de Commissie, alvorens hierover met MLNV in gesprek te gaan.

Op bezoek bij ir. J.A.F.M. Mommers

Roel ten Klei, bedrijfsleider Bijenhuis

Na een langdurig verblijf in het ziekenhuis is de heer J. Mommers weer thuis. Reden om hem te bezoeken. Jos Plaizier, voorzitter VBBN en Roel ten Klei, bedrijfsleider Bijenhuis, zochten hem op in zijn mooie woonboerderij in Esch.

Foto: R.H. ten Klei

De heer Mommers wordt eerdaags 95 jaar en behoort tot de laatste nog levende grote imkers van de oorlogsgeneratie. Hij was de opvolger van Minderhoud, Rijksbijenteelt-consulent en eerste directeur van de Ambrosiushoeve. In 1973 vertrok hij wegens pensionering.

De heer Mommers heeft, naast anderen, het imkeren na de Tweede Wereldoorlog vormgegeven en de aanzet gegeven tot de Aalsterbedrijfsmethode, een methode waarmee ongeveer heel imkerend Nederland is grootgebracht. Daarnaast heeft hij de Spaarkast ontwikkeld als alternatief voor de Simplexkast.

Tijdens het bezoek vertelde hij dat hij tijdens de oorlogsjaren geen tijd en geduld had op de natuurswermen te wachten. Maar ingrijpen in het natuurlijke zwermgebeuren was toen echter als 'vloeken in de kerk'. Hij heeft enkele jaren het 'vegens' maken uitgeprobeerd en na de oorlog is dit de basis geweest voor het ontwikkelen van de Aalstermethode.

Zijn gehoor wordt minder, maar zijn geest is nog sterk. Het bezoek was plezierig door de heldere en geanimeerde wijze van communiceren van de heer Mommers.

Jeugdopleidingen

De commissie PR van de VBBN is voornemens een overzicht te maken van de jeugdopleidingen op het gebied van bijenteelt in Nederland, zie 'Wie de jeugd heeft ...' in Bijen 12 (7/8): 217 (2003).

Indien u jeugdcursussen verzorgt of gaat verzorgen, verzoeken wij u dit door te geven aan het secretariaat van de VBBN, Gerda Bogaards of Marga Canters, 0317-42 24 22 (maandag t/m vrijdag tussen 10.00-14.00 uur) of per E: vbbn@vbbn.nl

250

Studiedag 8 november 2003 in het schoolgebouw van de Helicon, Schouwrooij 2 te Bostel.

Jo Janssen, voorzitter studiedag

Het thema van de studiedag zal zijn: 'Imkeren met Varroa'. De studiedagcommissie heeft het programma voor de studiedag 2003 weer rond en kan daarom het volledige programma aanbieden.

Mededelingen vanuit het bondsbestuur De voorzitter van de bond, dhr. J. Beekman, zal enkele mededelingen doen vanuit het bondsbestuur. Hij zal geen winnaars van de Bijenteeltbedrijfswedstrijd bekend maken omdat er geen keuring heeft plaatsgevonden.

Lezingen: *Lezing 1:* lokaal 150, dhr. F.J. Jacobs: 'Hygiënisch gedrag van de bijen en de varroamijt'. Om insleep van ziekten te voorkomen is het van belang dat de imker zo hygiënisch mogelijk werkt in en rond zijn bijen. Hygiënisch werken heeft voor iedere imker een andere betekenis, duidelijk zijn daar verschillende gradaties in te bespeuren. Onder hygiënisch gedrag bij bijen verstaan wij dat de bijen hun woning schoonhouden o.a. het openen en schoonmaken van de cellen, waar door ziekte of parasieten aangetaste larven of gekwetst broed in zit. Bij bijen zien we overeenkomsten met mensen; de ene bij is de andere niet, er kan nogal wat verschil zitten in het poetsgedrag. Hoe sneller en nauwkeuriger het poetsen gebeurt hoe kleiner de kans op ziektes. Eén van de manieren voor de bij om de varroamijt te overleven is om ze op te ruimen oftewel om ze te herkennen als 'vijandig of vuil' en ze weg te poetsen; óók om besmette cellen uit het broed weg te ruimen. De bij met een hoog niveau aan hygiënisch gedrag komt daar het dichtste bij.

Hoe krijgt nou de imker zicht op het hygiënisch gedrag van zijn bijen om in die richting enige *selectie* te sturen? In Bijen wordt regelmatig over dit onderwerp gepubliceerd, toch denk ik dat het een goede zaak is als we daars eens nader op ingaan. De heer Frans Jacobs gaat deze

materie met ons bekijken en ons op weg helpen.

Lezing 2: lokaal 108, dhr. W. van Grasstek:

'*Biologisch dynamisch imkeren met de varroamijt*'. Imkers die biologisch dynamisch imkeren gebruiken uit principe geen chemische bestrijdingsmiddelen tegen de varroamijt. Misschien dat zij daardoor creatiever zijn in het ontwikkelen van natuurlijke methoden ter bestrijding van de varroamijten. Naast de darrenraatmethode hebben de biologisch dynamische imkers nog meer natuurlijke methoden ingebouwd. De zwermtijd is voor de biologisch dynamische imker een belangrijke tijd om de varroamijten goed te bestrijden.

In deze lezing zal duidelijk gemaakt worden hoe de biologisch-dynamische imker zonder gebruik te maken van chemische middelen de varroamijten bestrijdt gedurende het bijenseizoen. De grote vraag is echter: is het inderdaad mogelijk de varroamijten te bestrijden alleen met natuurlijke methoden en heeft dat voldoende effect op een bijenvolk dat het daar niet onder lijdt en dezelfde prestaties kan leveren als een bijenvolk dat wel bestreden is met chemische middelen.

Dhr. Grasstek is zelf biologisch dynamisch imker en werkt al jaren met deze natuurlijke aanpak en zal ons hierover veel duidelijkheid kunnen verschaffen.

Lezing 3: lokaal 149, medewerker PPO-Bijen, Christ Smeeckens:

'*Imkeren met bestrijding van de varroamijt*'. Ondanks het feit dat de meeste imkers het gebruik van chemische middelen ongewenst vinden werd in de afgelopen jaren vooral Apistan gebruikt voor de bestrijding van de varroamijten. Nu Apistan niet meer werkzaam is moeten andere middelen en methoden gebruikt worden. Door onderzoek zijn er in de afgelopen jaren meer mogelijkheden voor een duurzame varroabestrijding gekomen. Uitgangspunt hierbij is de controle van het aantal mijten op de varroabodem. In deze lezing worden door PPO bijen en door andere onderzoeksinstituten uitgeteste bestrijdingsmiddelen toegelicht. Hiermee kan de bijenhouder een keuze maken uit de mogelijkheden die er op dit moment zijn voor de bestrijding van de Varroamijt die past bij zijn manier van bijenhouden.

Lezing 4: lokaal 151, dr. M.L. Boerjan:

'*Imkeren zonder bestrijding van de varroamijt*'. De Varroa destructor woont en belaaft onze bijenvolken al zo lang dat we daar al lichtelijk aan gewend zijn. Met Apistanstrips de bestrijding uitvoeren tijdens het invoeren verliep probleemloos en we imkerden rustig weer een jaartje verder. Tot het moment dat de mijt resistent werd ten opzichte van Apistan.

Toen gingen onze ogen opnieuw weer open en wisten we het niet meer. We werden gedwongen over het probleem weer na te denken. In Bijen lasen we een stukje over een bijenvolk waarvan de leeftijd niet duidelijk was, maar waarbij geen bestrijding tegen de varroamijt was toegepast. Het volk woonde in een boom die omgehakt werd. Omdat de bijen dat niet leuk vonden kwamen ze tegen de gemeentewerker in opstand.

Regelmatig hoor je erover dat volken overleven terwijl geen bestrijding wordt toegepast. Omdat de imker bijvoorbeeld vanwege zijn leeftijd niet zo met zijn bijen en dus ook niet met de bestrijding van de varroamijt is bezig geweest. Wat is daar van waar?

Ook hoor je imkers die volgens het principe werken: *honing*